

Το κρασί στη χριστιανική θρησκεία

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας

Μια νέα σειρά άρθρων που αναλαμβάνουν να μας ταξιδέψουν στην μακραίωνη ιστορία των αγιορείτικων οίνων εγκαινιάζεται σήμερα στην ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ. Πρόκειται για υλικό από το υπό έκδοση βιβλίο «Οίνος και αμπελουργική ιστορία του Αγίου Όρους» της δημοσιογράφου Ελένης Κεφαλοπούλου. Οι φωτογραφίες είναι του Άρη Φωτιάδη.

*«Κύριε Ιησού Χριστέ, συ εί η άμπελος η αληθινή, και ο πατήρ σου ο γεωργός εστί. Συ τους αποστόλους εκάλεσας κλήματα...»
(Ιωαν.15,1)*

Αυτή είναι η ευχή που διαβάζεται και στο φύτεμα ενός αμπελώνα. Η άμπελος, τα

κλήματα, ο οίνος είναι από τα πιο συνηθισμένα παραδείγματα στις ευαγγελικές παραβολές. Στα Ευαγγέλια συμβολίζει τη ζωή, την χαρά, τον Χριστό. Η λέξη οίνος και άμπελος αναφέρονται πάνω από 250 φορές στην Αγία Γραφή. Η χριστιανική θρησκεία από τα πρώτα της βήματα αγκάλιασε το κρασί ως ευλογημένο αγαθό. Η σύνδεση αυτή είναι λογική, καθώς ο χριστιανισμός εξαπλώθηκε και γιγαντώθηκε σε περιοχές όπου άνθισε ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός. Εκεί που το κρασί εκτός από βασικό είδος διατροφής ήταν απόλυτα συνδεδεμένο με τη λατρεία του Βάκχου.

Ο Διόνυσος προέρχεται από τον 'ιερό γάμο' του Δία με τη Σεμέλη, δηλ. του ουρανού με τη γη, και το προϊόν που χάρισε στους ανθρώπους συμμετείχε σε κάθε πτυχή της ζωής τους. Ο οίνος έρρεε σε βωμούς και ιερά ενώ οι πιστοί κοινωνούσαν με αυτόν τη δύναμη του θεού.

Αλλά και στην Παλαιά Διαθήκη το κρασί παίζει σημαντικό ρόλο. Εκεί η άμπελος τις περισσότερες φορές ταυτίζεται με το Ισραήλ. Πρώτος αμπελουργός ο Νώε που μετά τον κατακλυσμό φυτεύει αμπέλι. Στην Έξοδο των Εβραίων ο Θεός υπόσχεται να ευλογήσει τον άρτο, τον οίνο και το ύδωρ, απαραίτητα για τη ζωή των ανθρώπων. Ας σκεφτούμε ότι το κλίμα και τα εδάφη της Παλαιστίνης ευνοούσαν την αμπελοκαλλιέργεια και ειδικά οι αμπελώνες της Χεβρώνας ήταν φημισμένοι.

Η Παναγία Βοτρυοδώρας (κελλί, Άγιον Όρος)

Ο Δαυίδ υμνεί συχνά το προϊόν της αμπέλου «οίνος ευφραίνει καρδίαν ανθρώπου...» (Ψαλμ 103,15) ή «έδωκας ευφροσύνην εις την καρδίαν μου από σίτου, οίνου και ελαίου αυτών επληθύνθησαν» (Ψαλμ4,8). Θεωρεί το κρασί βασικό αγαθό για τον άνθρωπο που ευχαριστεί την καρδιά του, δηλαδή το κέντρο όλων των συναισθημάτων του.

Και στον χριστιανισμό θρησκεία και οίνος πορεύτηκαν αρμονικά. Ο Χριστός ξεκινά τα θαύματα με την μετατροπή του νερού σε κρασί στον γάμο στην Κανά. Οι Ευαγγελιστές στην περιγραφή του θαύματος μας δίνουν αξιόλογες πληροφορίες για το κρασί. Ήταν το ποτό της χαράς και της συναναστροφής. Ο αρχιτρίκλιος ήταν υπεύθυνος για τον οίνο του γεύματος. Συνηθιζόταν να σερβίρεται πρώτα το ποιοτικό κρασί και κατόπιν το δεύτερο. Γι αυτό μετά το θαύμα παραπονούνται που δεν τηρήθηκαν οι κανόνες οινοποσίας και σέρβιραν πρώτα το δεύτερης ποιότητας.

Το κρασί όμως αποκτά την ιερή σημασία του στον Μυστικό Δείπνο όταν ο Χριστός έδωσε στους μαθητές το ποτήρι λέγοντας «πίετε εξ αυτού πάντες τούτο γαρ εστί το αίμα μου το της καινής διαθήκης το περί πολλών εκχυνόμενον εις άφεσιν αμαρτιών». Έτσι ο οίνος μαζί με τον άρτο είναι τα μοναδικά αγαθά που

προσφέρονται ως δώρα της θείας Ευχαριστίας.

Το απαραίτητο και ευλογημένο λοιπόν προϊόν της αμπέλου δεν μπορούσε να μείνει εκτός των τειχών των μοναστηριών και ιδίως των αγιορείτικων. Η ανάγκη βέβαια για το νάμα, το κρασί της Θείας Κοινωνίας, δεν είναι ο μόνος λόγος της καλλιέργειας του αμπελιού από τους μοναχούς. Κρασί, ψωμί, λάδι ήταν η βασική διατροφή των λαών της Μεσογείου. Για τους μοναχούς που η καθημερινή τους διατροφή είναι φτωχή σε θερμίδες -δεν παίρνουν ζωικές πρωτεΐνες και καταναλώνουν φυτικής προέλευσης τροφές- ο οίνος προσφέρει το απαραίτητο συμπλήρωμα. Οι μονές φιλοξενούν πάντα επισκέπτες στους οποίους προσφέρεται κρασί και στα δύο ημερήσια γεύματα, εκτός από τις ημέρες νηστείας.

Άγιον Όρος: Απογευματινή δοκιμή κρασιού σε κελλί.

Έτσι συνεχίζεται η πανάρχαια συνήθεια να προσφέρεται το δώρο του Διονύσου στους καλεσμένους. Στον Άθω επίσης μένουν και οι εργάτες, που βοηθάνε στις δουλειές των μοναστηριών. Οι μονές πρέπει να τους προμηθεύουν κρασί και ρακή. Ρακή προσφέρεται και στους επισκέπτες όταν πρωτοφτάνουν στο Αρχονταρίκι της κάθε μονής. Είναι το παραδοσιακό αγιορείτικο κέρασμα μαζί με καφέ και λουκούμι. Οι παλιοί πατέρες το δικαιολογούσανε λέγοντας ότι ένα ποτηράκι ρακή κόβει τον ιδρώτα και η ζάχαρη του λουκουμιού αναζωογονεί από την κούραση. Τότε στο Α. Όρος δεν υπήρχαν αυτοκίνητα και οι επισκέπτες κάλυπταν τεράστιες αποστάσεις με τα πόδια.

Το ξύδι, ένα ακόμα προϊόν της αμπέλου, είναι απαραίτητο στο μαγείρεμα ενώ τα

σταφύλια είναι θρεπτικότατο φρούτο. Οι μοναχοί γνώριζαν και τις θεραπευτικές ιδιότητες του κρασιού. Τα μοναστηριακά έγγραφα περιέχουν πλήθος συνταγών με βάση τον οίνο ως αντισηπτικό, αιμοστατικό, αντιβηχικό κ.ά. Ακόμα και για παρασκευή μελανιού το χρησιμοποιούσαν σύμφωνα με συνταγή σε χειρόγραφο του 18^{ου} αι.

Οι κτήτορες των μοναστηριών όταν ξεκίνησαν κατά τον 10^ο αι. γνώριζαν την χρησιμότητα της αμπέλου και προίκισαν τις μονές με αμπελώνες για να είναι ανεξάρτητες. Το κρασί για την κοινότητα ήταν θείο δώρο αλλά και ανταλλάξιμο προϊόν ώστε οι μοναχοί να εξασφαλίζουν αγαθά που τους έλειπαν ή οι μονές να έχουν έσοδα ώστε να καλύπτουν τα έξοδά τους. Στα Τυπικά των μοναστηριών ορίζεται με ακρίβεια πότε και πώς καταναλώνεται ο οίνος από τους μοναχούς, κάτι που θα μας απασχολήσει σε επόμενο άρθρο. Ο αρχιμανδρίτης Αιμιλιανός ο Σιμωνοπετρίτης έλεγε: «η προσευχή θερμαίνει την καρδιά των μοναχών». Θα προσθέσω ότι το κρασί θερμαίνει και χαλαρώνει το σώμα. Είναι η μικροχαρά των μοναχών, ένα διάλειμμα στην καθημερινή σκληρή σωματική και πνευματική δουλειά.

Τελειώνω αυτή την πρώτη επαφή με τον κόσμο του αγιορείτικου κρασιού με την ποιητική μεταφορά του ιερομόναχου Συμεών.

«Τα μοναστήρια του Αγίου Όρους είναι θεία και ιερά οينوπωλεία Νηφάλιας Μέθης. Οينوπώλης είναι η Παναγία. Οι καλόγεροι διψάνε για τον Χριστό και τη Μέθη Του. Για την Αγάπη, για την πόση του Φωτός. Για την γεύση, κατέναντι του Ηλίου, του οίνου του λευκολαμπρούς της Νηφάλιας Μέθης, τελικής του Θεού αεί επεκτεινομένης απολαύσεως». 1

1. Νηφάλιος Μέθη, Ιερομόναχος Συμεών, εκδ. Αγρα, 1985.